

The legislation in the field of the judiciary is analyzed, and it is noted that the Law of Ukraine "On the High Anti-Corruption Court" has additional guarantees to improve their professional training. That is, to anti-corruption judges, along with the general conditions of training, additional ones are applied, which detail the importance of such training and increase its quantitative level (at least once a year).

The author found that the peculiarities of the training and education of judges of the High Anti-Corruption Court of Ukraine are such training in compliance with the principle of specialization. Accordingly, the principle of specialization is key in building a training program for judges, their acquisition of professional skills.

Keywords: professional preparing of judges, training of judges, professional development of judges, anti-corruption court of Ukraine.

DOI:10.33766/2524-0323.93.61-69

УДК 342.9

*Миргород-Карпова В. В., кандидат юридичних наук, викладач кафедри АГПФЕБ
Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету
(м. Суми, Україна)*

e-mail: vv_myrhorod@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3302-221X>

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІВ В УКРАЇНІ

У статті розкрито загальні засади організації і діяльності суддів судів загальної юрисдикції в Україні. Окреслено правовий статус суддів та визначені ключові особливості такого статусу. Обґрунтовано існування моделі «суддя-публічний службовець».

У рамках дослідження акцентовано, що саме судді судів загальної юрисдикції безпосередньо реалізують основні функції правосуддя і від рівня їхнього правового статусу залежить авторитет судової влади та ефективність здійснення правосуддя в Україні.

Під публічною службою в органах судової влади України запропоновано вбачати в першу чергу політично-нейтральну, професійну діяльність судді в судах, органах суддівського врядування та в інших державних органах системи правосуддя й установках з організації та забезпечення діяльності судів і суддів.

Ключові слова: суддя, судоустрій, правовий статус суддів, публічний службовець.

Постановка проблеми. З часу проголошення Україною незалежності законодавцем було розпочато процес модернізації судової влади шляхом реформування системи судоустрою. Основною метою втілення політико-правових реформ творень, зазначених вище, є створення незалежної судової системи, яка б відповідала сучасним міжнародним стандартам здійснення справедливого правосуддя, а суди стали б реальними захисниками прав громадян, для яких інтерес суспільства є основною цінністю.

Однак, процес реформування, який триває вже більше 28 років, досі не закінчено, крім того, аналіз судово-правової практики свідчить про те, що сфера орга-

нізації судової влади в Україні має численні недоліки. Про недовіру та неефективність судової реформи також вказують результати проведених Центром Разумкова соціологічних досліджень серед громадян. Зокрема, рівень довіри до судів є одним з найнижчих у суспільстві. Так про свою недовіру до судової системи в цілому повідомили 77,7 % опитаних. Судам загальної юрисдикції, своєю чергою, не довіряють 69,7 % респондентів [1]. А тому законодавче вдосконалення судової системи та статусу суддів судів загальної юрисдикції в контексті реформування публічної служби в Україні, є однією з передумов подальшого розвитку нашої країни як правової та демократичної держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Станом на сьогодні, у порівнянні з 2005 роком, вітчизняне законодавство не зазнало значних змін та доповнень із приводу запровадження інституту публічного управління, коли КАСУ дав визначення поняття «публічна служба». Хоча питання щодо необхідності створення нової моделі управління постало в науковому просторі ще на початку ХХ століття, учені неодноразово у своїх дослідженнях висвітлювали тему публічної служби в судовій гілці влади, наголошуючи на її пріоритетності в порівнянні з іншими формами управління. Першою, хто провів комплексний аналіз публічної служби в Україні, стала О. С. Петренко, яка у своїй кандидатській дисертації розглянула її як інтегрований інститут, основними елементами його є громадська, політична, спеціалізована та адміністративна служба [1].

Наукова дискусія стосовно публічної служби зацікавила багатьох науковців, які сформулювали власне бачення поняття публічного управління та публічне управління в діяльності суду. Проаналізувавши роботи відомих вчених, таких як: М. М. Білинська [2, с. 30], В. В. Баштанник [3, с. 5], І. В. Письменний [4, с. 200] та інших, ми дійшли висновку, що протягом тривалого часу публічна служба розглядалася виключно як система, яка включала державну службу та службу в органах місцевого самоврядування. Окрім цього, вітчизняна наука накопичила чимало наукових робіт у сфері дослідження засад діяльності суддів в Україні. Зокрема, такими науковцями є Р. Бахер, О. Ворожбит, А. Городовенко, В. Єгорова, Л. Зуєва, Д. Кулешов, О. Овчаренко, М. Оніщук, Г. Пігарева, Г. Пономаренко, М. Суховій та інші.

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз особливостей служби суддів судів загальної юрисдикції в системі судових органів України, а також загальних засад організації і діяльності суддів в Україні; дослідження сфери публічного управління в діяльності судової гілки влади.

Виклад основного матеріалу. Реформування публічної служби в Україні сприятиме формуванню принципово нової системи судоустрою. Водночас реалізація зазначеної політики передбачає необхідність дослідження правового статусу суддів судів загальної юрисдикції в Україні. Варто зауважити, що чинне законодавство України не містить чіткого визначення поняття «правовий статус судді суду загальної юрисдикції». Здійснивши аналіз нормативних положень, що містять визначення «судді загального суду», та відповідних досліджень учених-науковців, можемо зробити відповідний висновок про те, що поняття суддів та правового статусу суддів судів загальної юрисдикції є кардинально різними. Зокрема,

правовий статус суддів загальної юрисдикції містить поняття судді, однак є більш складною та багатоаспектною правовою дефініцією.

Сутність і зміст діяльності суддів судів загальної юрисдикції визначається через сукупність відповідних юридичних елементів, що входять до структури їх правового статусу, до яких належать: правосуб'єктність судді, його права та обов'язки, функції, принципи, юридична відповідальність та гарантії діяльності [5].

Правосуб'єктність суддів суду загальної юрисдикції полягає в здатності осіб бути носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків професійних суддів. Доречно зазначити, що саме правосуб'єктність є необхідною умовою задля повного володіння правовим статусом суддів судів загальної юрисдикції. Чинним Законом України «Про судоустрій та статус суддів» передбачені певні обмеження щодо осіб, які можуть бути судьями та, відповідно, набувати повний обсяг прав та обов'язків для здійснення своєї професійної діяльності.

Окрім того, законом, зазначеним вище, встановлено вичерпний перелік прав суддів судів загальної юрисдикції, які за змістом, на нашу думку, доречно було б поділити на три основні категорії:

– права, що закріплюють особливий правовий статус суддів судів загальної юрисдикції та спрямовані на забезпечення його захисту. Зазначена група прав спрямована на уособлення правового становища суддів, із вказівкою на його правову захищеність та збільшення обсягу його повноважень;

– права, що допомагають виконувати професійні функції та службові обов'язки;

– права, що забезпечують реалізацію судьями конституційних прав, свобод та можливість користування соціальними благами. Цей перелік прав закріплює певні суддівські переваги та гарантії, які вказують на особливий, підвищений державний захист суддів.

Виконання завдань правосуддя, що здійснюється виключно судами, є основною функцією системи судових органів України. Суддів судів загальної юрисдикції, беззаперечно, варто вважати основною ланкою правового механізму реалізації системи функцій судів загальної юрисдикції. Саме їх правовий статус орієнтований на підвищення ефективності здійснення судами загальної юрисдикції судової влади в цілому.

Говорячи про принципи діяльності суддів, варто зауважити, що в контексті реформування публічної служби в Україні, важливого значення набувають міжнародні стандарти, впровадження яких значно сприяє євроінтеграційному процесу в Україні. Зокрема, поведінка суддів судів загальної юрисдикції повинна ґрунтуватись на Бангалорських принципах етичної поведінки суддів, які містять 6 основних показників (принципів): незалежність, об'єктивність, чесність та неупідуку-пність, дотримання етичних норм, рівність, компетентність та старанність [6]. Саме реалізація принципів, зазначених вище, має на меті підвищення рівня довіри суспільства до судової системи загалом.

Важливо, що всі судді в Україні мають єдиний статус, незалежно від місця суду в системі судів загальної юрисдикції або посади, яку обіймає суддя. Це означає, що всі судді в однаковій мірі несуть юридичну відповідальність.

Водночас, судді судів загальної юрисдикції наділені цілим переліком специфічних ознак, які відрізняють їх від інших носіїв державної влади. Зокрема, головними з них є незалежність судді, суддівський імунітет, незмінюваність суддів, недоторканність суддів, особливий характер дисциплінарної відповідальності суддів, а також низка гарантій їхньої діяльності.

Гарантувавши суддівську недоторканність, законодавець, перш за все, мав на меті захистити суддів від незаконного впливу та тиску, тим самим створивши належні умови для винесення ними неупередженого та об'єктивного рішення в судових справах. Однак, на практиці гарантії судового імунітету все більше стають предметом зловживань з боку несумлінних суддів. Так усе частіше судді, прикриймаючи імунітетом, перешкоджають поліцейським правильно оформлювати матеріали кримінального провадження, навмисне відмовляються від проведення особистого огляду, огляду речей і транспортних засобів, умисно ухиляються від явки на розгляд кримінальної справи, а іноді навіть здійснюють злісну непокору й активний опір працівникам правоохоронних органів.

Отже, проаналізувавши сутність правового статусу суддів судів загальної юрисдикції, ми можемо зробити висновок, що саме судді судів загальної юрисдикції безпосередньо реалізують основні функції правосуддя і від рівня їхнього правового статусу залежить авторитет судової влади та ефективність здійснення правосуддя в Україні. Судити загальної юрисдикції є основною ланкою спеціалізованих судів із розгляду цивільних, адміністративних і кримінальних справ та є найбільш наближеними до населення, а тому чітке визначення їх правового статусу наразі є вкрай необхідним.

Становлення України як правової, демократичної держави, для якої права та свободи громадян є найвищою соціальною цінністю, неможливе без створення незалежної, об'єктивної, чесної та авторитетної судової влади. Досягнення зазначених цілей можливе не лише завдяки вдосконаленню загальних засад організації судової влади в Україні, але й шляхом здійснення комплексного реформування публічної служби. Саме ефективна система публічної служби, яка б відповідала загальнодержавним стандартам розвинених європейських країн, є однією з головних умов функціонування незалежних та високоавторитетних суддів судів загальної юрисдикції.

Під публічною службою в органах судової влади України, у першу чергу, варто бачити політично-нейтральну, професійну діяльність судді в судах, органах суддівського врядування та інших державних органах системи правосуддя та установах з організації та забезпечення діяльності судів і суддів [7].

Складання присяги суддею суду загальної юрисдикції є початком здійснення ним публічної служби, яка продовжується аж до того часу, до поки він не буде звільнений із посади судді органом, який його обрав або призначив.

У ст. 3 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII нормотворець наголошує на тому, що «...дія цього закону не поширюється на суддів...» [8].

Отже, Закон, зазначений вище, фактично не відносить посади суддів судів загальної юрисдикції ані до політичних, ані до посад державних службовців.

Натомість, ст. 2 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016р. № 1402-VIII закріплює положення про те, що судді є посадовими особами судової влади [9]. Однак, беручи до уваги характер змін, що відбулись у сучасному суспільному, політичному та економічному житті нашої держави, враховуючи час прийняття Закону України «Про судоустрій та статус суддів», ми можемо констатувати нагальну необхідність законодавчого закріплення статусу суддів судів загальної юрисдикції як принципово-окремого та відмінного виду публічної служби.

До переліку функцій суддів судів загальної юрисдикції не належать жодні функції політичного характеру. Головним їх обов'язком є вирішення питання права шляхом здійснення неупередженого та справедливого правосуддя. Своєю діяльністю судді здійснюють незалежно, підкорюючись при тому лише вимогам Конституції України та керуючись чинними законодавчими актами й особистою правосвідомістю.

Незважаючи на те, що судді судів загальної юрисдикції обіймають державні посади, вони не мають та не можуть мати статусу державних службовців.

Діяльність державних службовців за своєю правовою дефініцією припускає можливість наявності певних ієрархічних зв'язків, підзвітності, залежності та підконтрольності. Реалізація функцій правосуддя безпосередньо державною службою суперечило б загально визнанам конституційним принципам організації незалежних місцевих судових органів загальної юрисдикції. За своїм лексичним значенням та тлумаченням правосуддя не може перебувати в підпорядкуванні комусь або до чогось, окрім, завдання захисту законних прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб. Однак, судді судів загальної юрисдикції входять до системи публічної служби України, а отже, є публічними службовцями.

Стратегічні питання підвищення професіоналізму, ефективності діяльності суддів судів загальної юрисдикції та відновлення довіри громадян визначено Стратегією розвитку судової системи в Україні на 2015-2020 рр. [10].

У процесі досягнення цілей, зазначених вище, не можна забувати про загальну специфіку професійної діяльності публічних службовців. А тому необхідно звернути особливу увагу на моральні основи суддів судів загальної юрисдикції. Одним із основних регуляторів, який визначає безпосередні дії та конкретну поведінку особи, є її індивідуальна моральна спрямованість. Саме ця обставина визначає об'єктивну необхідність у врахуванні поряд із професіоналізмом судді суду загальної юрисдикції морального чиннику.

Чесність, принциповість, служіння громадському обов'язку та інші моральні якості мають одне із головних значень для суддів судів загальної юрисдикції під час здійснення ними своїх професійних обов'язків як публічних службовців, оскільки діяльність органів судової влади має бути максимально напруженою на реалізацію основних принципів і засад Конституції України та інших нормативно-правових актів.

Моральність чи аморальність дій суддів судів загальної юрисдикції повинна оцінюватись не лише за кінцевими результатами їх діяльності, а й, зокрема, з урахуванням рівня їх об'єктивного ставлення до оцінки законності тих чи інших дій

під час процесу підготовки конкретних проектів рішень у справах. А отже, до особистісних вимог до суддів судів загальної юрисдикції як публічних службовців, які відіграють особливо велику роль, належать: справедливість, чесність, об'єктивність, неупередженість, порядність, уважне ставлення до здійснення власних професійних обов'язків, високий рівень вимогливості як до оточуючих, так і до власне себе, критичність, завзятість і терпіння під час досягнення мети тощо.

Діяльність суддів судів загальної юрисдикції як публічних службовців характеризується наступними ознаками: судді судів загальної юрисдикції обіймають державні посади в органах державної судової влади, при тому не належачи ні до категорії політичних, ні державних службовців; існує особливий порядок призначенням та проходженням суддівської служби; судді судів загальної юрисдикції у своїй діяльності є незалежними та підпорядкованими лише закону; оплата праці суддів судів загальної юрисдикції здійснюється за рахунок коштів державного бюджету [11].

Висновки. Отже, проаналізувавши особливості служби суддів судів загальної юрисдикції в системі судових органів України, з метою формування принципово нової організації їх діяльності як суб'єктів публічної служби, варто наголосити на необхідності врахування цілого ряду обставин та сучасних тенденцій, зокрема: зміцнення вертикалі державної влади, у тому числі забезпечення доцільного поєднання централізації та децентралізації; послідовного дотримання принципів правової держави. Під час управління розвитком публічної служби в судах загальної юрисдикції також варто зважати на специфіку завдань судової гілки влади загалом.

Використані джерела:

1. Центр Разумкова. Ставлення громадян України до судової системи. URL : <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichnidoslidzhennia/stavlennia-gromadian-ukrainy-dosudovoi-systemy>. (дата звернення: 21.01.2021)
2. Петренко О. С. Формування інтегрованого інституту публічної служби в Україні : дис... канд. наук: 2008 р. URL : <http://www.disslib.org/formuvannja-intehrovanoho-institutu-publichnoyi-sluzhby-v-ukrayini.html>. (дата звернення 21.01.2021 р.).
3. Білінська М. М. Розвиток партнерських відносин між органами державної влади і громадянами: актуальні проблеми. Універ. наук. зап. : Часоп. Хмельниц. ун-ту упр. та права, 2012 р. № 2. С. 30-35.
4. Башпанник В. В. Структурні характеристики та тенденції організаційного розвитку національних систем публічного управління в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. Вісн. НАДУ. 2009 р. № 1. С. 5-16.
5. Федоренко В. Л. Конституційно-правовий статус суддів судів загальної юрисдикції. Часопис Київського університету права. 2005. № 3. С. 63-69.
6. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016р. № 1402-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>. (дата звернення: 21.01.2021)
4. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19.05.2006 р. № 995_j67. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67. (дата звернення: 21.01.2021)
8. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>. (дата звернення: 21.01.2021)

9. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>. дата звернення: 21.01.2021)

10. Синявина М. Публічне управління та публічна служба як результат демократизації державного управління. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2014_1_21. (дата звернення: 21.01.2021)

11. Гончарук Н. Т. Модернізація державної служби України на сучасному етапі розвитку. *Право та державне управління*. Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2017. № 4, т. 2. С. 191-198.

12. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2005, № 35-36, № 37, ст. 446. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>. (да та звернення: 21.01.2021)

References:

1. Tsentrazumkova. Stavlennia hromadian Ukrainy do sudovoi systemy. N. d. N. p. URL : http://razumkov.org.ua/napriamky/so_tsiologichnidoslidzhennia/stavlennia-gromadian-ukrainy-do-sudovoi-systemy. [in Ukrainian].

2. Petrenko, O. S. (2008) Formuvannia intehrovanoho instytutu publichnoi sluzhby v Ukraini. *Candidate's thesis*. N. p. URL : <http://www.disslib.org/formuvannia-intehrovanoho-institutu-publichnoyi-sluzhby-v-ukrayini.html>. [in Ukrainian].

3. Bilynska, M. M. (2012) Rozvytok partnerskykh vidnosyn mizh orhanamy derzhavnoi vlady i hromadianamy: aktualni problemy. *Univer. nauk. zap. : Chasop. Khmelnyts. un-tu upr. ta prava - Magazine*. Khmelnytsky. un-tu upr. and rights, 2, 30-35. [in Ukrainian].

4. Bashtannyk, V. V. (2009) Strukturni kharakterystyky ta tendentsii orhanizatsiinoho rozvytku natsionalnykh system publichnoho upravlinnia v umovakh suchasnykh yevroin tehra tsiinykh protsesiv. *Vishn. NADU - Bulletin of NAPA*, 1, 5-16. [in Ukrainian].

5. Fedorenko, V. L. (2005) Konstytutsiino-pravovy status suddiv sudiv zahalnoi yu rysdyk tsi. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava - Journal of Kyiv University of Law*, 3, 63-69. [in Ukrainian].

6. Pro sudoustrii ta status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016r. № 1402-VIII. (2016) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>. [in Ukrainian].

4. Banhalorski pryntsyepy povedinky suddiv vid 19.05.2006 r. № 995_j67. (2006) N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67. [in Ukrainian].

8. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 r. № 889-VIII. (2015) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>. [in Ukrainian].

9. Pro Stratehiiu reformuvannia sudoustroiu, sudochynstva ta sumizhnykh pravovykh instytutiv na 2015–2020 roky: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 20.05.2015 r. № 276/2015. (2015) N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>. [in Ukrainian].

10. Syniavyna, M. Publichne upravlinnia ta publichna sluzhba yak rezultat demo kraty zatsii derzhavnoho upravlinnia. N. d. N. p. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2014_1_21. [in Ukrainian].

11. Honcharuk, N. T. (2017) Modernizatsiia derzhavnoi sluzhby Ukrainy na suchasnomu etapi rozvytku. *Pravo ta derzhavne upravlinnia - Law and public administration*, 4, vol. 2, 191-198. Zaporizhzhia : Klasych. pryvat. un-t. [in Ukrainian].

12. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. (2005) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR) - Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*, 35-36, 37, art. 446. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 21.01.2021

Миргород-Карпова В. В., кандидат юридических наук, преподаватель кафедры АГПФЕБ Учебно-научного института права Сумского государственного университета (г. Сумы, Украина)

ОБЩИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУДЕЙ В УКРАИНЕ

В статье раскрыты общие принципы организации и деятельности судей судов общей юрисдикции в Украине. Определены правовой статус судей и ключевые особенности такого статуса. Обосновано существование модели «судья-публичный служащий».

В рамках исследования акцентировано, что именно судьи судов общей юрисдикции непосредственно реализуют основные функции правосудия и от уровня их правового статуса зависит авторитет судебной власти и эффективность осуществления правосудия в Украине. Под публичной службой в органах судебной власти Украины в первую очередь предложено усматривать политически нейтральную, профессиональную деятельность судьи в судах, органах судейского управления и других государственных органах системы правосудия и в учреждениях по организации и обеспечению деятельности судов и судей.

Ключевые слова: судья, судоустройство, правовой статус судей, публичный служащий.

Myrhorod-Karpova V., Candidate of Law, Lecturer of the Department of AGPFEB of the Educational and Scientific Institute of Law of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

GENERAL PRINCIPLES OF JUDGES 'ORGANIZATION AND ACTIVITIES IN UKRAINE

In the conditions of active development and improvement of the system of public administration in the world, the role of public service as a defining feature of a democratic and legal state is strengthening. Since the signing of the Association Agreement with the European Union by Ukraine, it has become necessary to introduce and enshrine in national legislation such an institution as a public service. This became a lever that launched the process of reforming the government system in the country and determined the right vector for the development of public service in Ukraine.

Given the current indicators of public confidence in the judiciary, it can be argued that the institution of public service in the judiciary is purely formal, and therefore this issue is relevant and needs to be addressed as soon as possible. In view of this, we believe that the introduction of the new Concept, which will consolidate the legal status of a judge as a public servant of a court of general jurisdiction, will be the beginning of the real functioning of a judge of a court of general jurisdiction. The study revealed the general principles of organization and activity of judges of courts of general jurisdiction in Ukraine. The legal status of judges is outlined and the key features of such status are identified. The existence of the "judge-public servant" model is substantiated.

The study emphasizes that judges of courts of general jurisdiction directly implement the basic functions of justice, and the level of their legal status depends on the authority of the judiciary and the efficiency of justice in Ukraine. Courts of general jurisdiction are the main link of specialized courts for civil, administrative and criminal cases and are the closest to the population, and therefore, a clear definition of their legal status is now essential. It is suggested

that under the public service in the judiciary of Ukraine, first of all, one should see politically neutral, professional activity of a judge in courts, judicial authorities and other state bodies of the justice system and institutions for organizing and ensuring the activities of courts and judges.

Keywords: judge, judicial system, legal status of judges, public servant.

DOI:10.33766/2524-0323.93.69-79

УДК 338.22

*Остудімов Б. А., аспірант кафедри конституційного права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)*

e-mail: markys78@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9994-9827>

ДОКТРИНАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті здійснено аналіз доктринальної основи дослідження енергетичної безпеки крізь призму існуючого наукового доробку вітчизняної науки в даній сфері. Звернено увагу на те, що проблематика енергетичної безпеки є багатогранною, що зумовлює міжгалузевий і міждисциплінарний підходи до її вивчення. Автором акцентовано на тому, що в доктринальних джерелах дослідження енергетичної безпеки висвітлюються питання потреби розкриття природи і сутності ядерного права, здійснення контролю в галузі ядерної та радіаційної безпеки, а також про адміністративно-правові та конституційно-правові засади забезпечення енергетичної безпеки України, державне регулювання у сфері енергетики України, міжнародно-правове регулювання у сфері екологічно орієнтованої енергетики і т. ін. Визначено перспективні напрями подальшого вивчення енергетичної безпеки, механізмів її забезпечення.

Ключові слова: доктрина, енергетична безпека, енергетика, міжнародне право, конституційне право, адміністративне право, наукові підходи.

Постановка проблеми. Забезпечення безпечних умов для життя і здоров'я, досягнення екологічної рівноваги вимагає належних гарантій, у тому числі енергетичної безпеки. Остання, як відомо, є важливою складовою національної безпеки держави, унаслідок чого енергетика традиційно вважається однією з особливо регульованих галузей. Водночас, ефективність державно-правового регулювання у даній сфері, як і в більшості інших, зокрема, залежить від належного інституційного забезпечення.

Усі ці аспекти досліджуються в різних галузях сучасної науки в Україні, і певною мірою – в інших державах. Прикметно, що особливо в галузях адміністративного та міжнародного права прослідковується інтерес сучасних учених до порушеної проблематики, на відміну від попередніх історичних періодів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання енергетичної безпеки фактично є доволі новим та недостатньо вивченим у вітчизняній юридичній науці. Водночас спостерігається певна увага до них з боку представників економічної, технічної науки, державного управління тощо. Зокрема, вирізнямо внесок таких дослідників, як: Г. Балок, О. Биконя, С. Білоцький, Ю. Ващенко, Е. Гізатуліна,